

Prosjektet EU-MAIL. Comenius 2.1.

Rapport om skolebesøk i Finland i mai 2004

Marianne L. Stokke

Bakgrunn

Vi besøkte to skoler, begge relativt små: En barneskole med 360 elever og en ungdomsskole med 263 elever. Dette er en elevtall som vi tilsvarer elevtallet på barne- og ungdomsskoler i Norge. Begge lå på finsk landsbygd og vi la merke til at det ikke var gjerder som avgrenset skolens område, slik vi er vant til å se i andre nordiske land. Det finske skolesystemet er bygd på enhetsskole som prinsipp, men på de skolene vi observerte var elever med store behov for spesialundervisning organisert i egne grupper mer enn tilfelle i det norske skolesystemet. Det gjelder også for elever med atferdsvansker.

Generell kommentar

Under skolebesøkene observerte vi flere eksempler på god praktisering av individualisert undervisning.

Observasjons-punkter	Mine notater
1. Eksempler på beste praksis i arbeidet med å gjennomføre undervisning i sammenholdte klasser og individualisert læring i og utenfor klasserommet	1) Ark hvor mål for timer/perioder brukes når undervisningen begynner. Lærerne lager og bruker nøyaktige oversikter over elevenes utvikling og framgang. 2) Noen lærere anvender differensierte hjemmelekser . 3) Lærerne (og ikke elevene selv) bestemmer hvordan elevene skal organiseres i arbeidet i klasserommet. Arbeid i par foregår mye ved at en gutt og en jente danner par. Dette kan møte noe motstand til å begynne med, men går greit når det blir innarbeidet. Vi så også at høytpresterende og lavtpresterende elever ble satt i par. Hvor elevene skulle sitte og hvem som skulle samarbeide ble ofte endret. 4) Vi observerte ikke undervisning rettet mot kommende prøver (teaching to tests). 5) Lærerne kjenner sine elever godt og dette betyr at de kunne individualisere læringsaktivitetene. Sammenlignet med hva som er vanlig i våre skoler, var elevtallet lavt i de klassene vi observerte: Bare 17 – 22 elever i hver klasse. 6) Elevene arbeidet selvstendig med sine oppgaver . Dette må de ha fått opplæring i.
2. Resultater av sammenligning og refleksjoner over de funn vi gjorde. Vurdering av resultatene, slik de ble løpende drøftet i	1) Finlands gode PISA-resultater ble stadig berørt og vi ble opptatt av å søke etter faktorer som kunne forklare hvorfor finske elever skårer så høyt. 2) Vi så at det hver observatør la merke til og derfor noterte når vi var i klasserommene, kunne dreie seg om ganske ulike forhold, selv om vi altså hadde vært med på akkurat det samme. Kanskje er noen av oss bedre til å stille spørsmål og oppfølgende

<p>observatørpårene og i den samlede observatørgruppen siste dag i besøksuken</p>	<p>spørsmål til de svarene de får, slik at de fanger inn mer interessant informasjon? 3) Språkferdighetene er viktige når vi observerer: Jo bedre lærerne og skolelederne var i engelsk, desto lettere gikk samtalene/intervjuene. Våre hjelpere/tolker bidro svært positivt til å få fram budskapene både fra observatører og observerte. 4) Noen av våre spørsmål gjaldt forhold eller brukte begreper som var ukjente for samtalepartnerne. Dette kunne sette dem i forlegenhet.</p>
<p>3. Faktorer som påvirker individualisert læring og sammenholdte klasser – positivt eller negativt</p>	<p>Positivt:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Små klasser/grupper. - Lærere med lang og god utdanning og som derfor har grundig fagkompetanse i sine skolefag. - Skolene hadde fine innredninger og var godt utstyrt. Vi hadde grunn til å kjenne misunnelse. - Engelsklærerne hadde et lagerrom med mye hjelpemidler/material for undervisningen. Rommet lå mellom de to rommene som ble brukt til engelsk. - Valgfag/-emner var viktige. Klassenes timeplaner ble endret hver niende uke for å gi rom for valgfag/-emner <p>Negativt:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Noen klasserom var svært trange, slik at det begrenset lærernes muligheter til å gruppere elevene på varierte måter. - Arbeidsplasser for lærerne var det svært knapt med. Hvor kan lærere oppbevare det de trenger eller har laget av ekstra undervisningshjelpemidler?
<p>4. Virkninger av individualisert læring på tilegnelsen av de kompetanser læreplanen forutsetter at elevene skal beherske, faglig og sosialt</p>	<p>Tilegning av faglige kompetanser:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Skolene avgjør selv om de vil delta på de nasjonale prøvene. - I departementale forskrifter er det gitt presise føringer for karakterfastsettelse. - Resultatene fra nasjonale prøver blir ikke offentliggjorte. - Elever som ikke består, må ikke ta skoleåret om igjen. - Graderte karakterer gis ikke før elevene er tolv år. Den kommende læreplanen vil ikke endre dette. - Skolene har mye materialer som kan brukes for individualisert undervisning og læring. <p>Tilegning av sosiale kompetanser:</p> <ul style="list-style-type: none"> - I skolens utviklingsplaner er både sosiale ferdigheter og samarbeidsferdigheter omtalt. - Inkludering er sentralt i skolens etos. - Av det vi observerte, kunne vi se at elevene både kunne samarbeide og ellers omgås vennlig med hverandre.
<p>5. Andre observasjoner som kan bidra til å utvikle moduler for</p>	<p>- Vi må legge vekt på hvor viktig lærernes fagkompetanse er i utviklingen av en god skole. Det norske systemet er at lærerne er generalister – og underviser i alle fag. Dette er ikke lenger godt</p>

videreutdanning i observatørens hjemland	<p>nok, heller ikke på barnetrinnet i grunnskolen.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Strategier for selvvurdering som elevene utfører sammen med sine foreldre/foresatte og hvor vurderingen omfatter sosial kompetanse, kunnskaper og ferdigheter og hvor hensikten er at elevene skal bli seg bevisst hva de kan og ikke kan og hvordan de lærer og hvordan de kan arbeide for å lære mer og bedre. Selvvurdering er et pedagogisk tiltak som må styrkes både i lærerutdanning og skole. - I norsk skole må vi bli bedre til å drive opplæringen og undervisningen slik at elevene forbedrer sine sosiale ferdigheter/kompetanser.
6. Tips til dem som skal lage skolevideoer fra Finland	<ul style="list-style-type: none"> - Undervisning og læring i emnet 'Argumentasjon' på ungdomstrinnet. Dette er et utmerket eksempel på hvordan læreren brukte sin kunnskap om enkeltelever slik at hun inkluderte dem i prosessen. Å organisere klasserommet slik at alle kunne trekkes inn, er også godt illustrert i dette emnet - Et annet godt eksempel er hvordan en engelsklærer bruker differensiering for elever som makter å lære i svært ulikt tempo.

Denne rapporten leverte Marianne Stokke 6. november 2004. Jeg har i rapporten benyttet både mine egne notater fra skolebesøkene og den felles rapporten som observatørene leverte kort etter skolebesøket.

Om den norskspråklige versjonen av rapporten

Oversettelse av rapporten fra engelsk til norsk har Steinar Wennevold ansvaret for. Han har hatt hjelp i dette arbeidet, som ble utført i august/september 2006.